

ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ (CAR) ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

της
ΜΑΡΙΑΣ ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗ
Certified Bankers
Ινστιτούτο Τραπεζικής Επιμόρφωσης
Λευκωσία, Κύπρος
2015

Υποβληθείσα στη Σχολή Ινστιτούτο Τραπεζικής Επιμόρφωσης
σε μερική εκπλήρωση
των απαιτήσεων του Προγράμματος
CERTIFIED BANKERS

ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ (CAR) ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Επιβλέπων Καθηγητής

[Χρίστος Χριστοδούλου]

Εξεταστική Επιτροπή

[Μιχαήλ Καμμάς και Αντρέας Χατζηξενοφώντος]

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η σύγχρονη οικονομική κρίση ανέδειξε την ανάγκη για ανάληψη μέτρων με σκοπό τη μικροληπτική αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη θέσπιση ελαχίστων απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας. Η ρυθμιστική παρέμβαση συμβάλλει στην προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Όμως, οι τράπεζες τείνουν να διατηρούν επιπρόσθετα κεφάλαια πέραν των ελαχίστων εποπτικών κεφαλαίων λόγω άλλων παραγόντων. Η εργασία αυτή αναλύει τους καθοριστικούς παράγοντες της κεφαλαιακής επάρκειας των Κυπριακών Τραπεζών με τη χρήση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης και χωρίζεται σε 5 ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα περιγράφεται το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου και η πρόσφατη οικονομική κρίση, η οποία επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τους δείκτες κεφαλαίου. Στην δεύτερη ενότητα γίνεται μία παράθεση του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τα κεφάλαια των τραπεζικών ιδρυμάτων μέσω της θέσπισης των Συμφώνων της Βασιλείας.

Στο τρίτο κεφάλαιο, μετά από εκτενή θεωρητική προσέγγιση και ανασκόπηση τη εμπειρικής μελέτης, ακολουθεί στο τέταρτο κεφάλαιο η ανάλυση παλινδρόμησης προκειμένου να εντοπιστούν συσχετίσεις ανάμεσα στους διάφορους χρηματοοικονομικούς δείκτες.

Στο τελευταίο σκέλος περιλαμβάνονται σχόλια και συμπεράσματα με βάση την συνολική μελέτη με απώτερο σκοπό την όσο το δυνατόν αντικειμενικότερη καταγραφή των αποτελεσμάτων τόσο της θεωρητικής όσο και της εμπειρικής προσέγγισης του θέματος.

Λέξεις Κλειδιά: Κεφαλαιακή Επάρκεια, Ρευστότητα, Βασιλεία, Απόδοση

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ (CAR) ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	ii
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	2
1.1 ΚΥΡΙΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	2
1.2. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	3
1.4.. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	4
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ.....	7
2.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.....	7
2.2. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	10
3.1. Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	10
3.2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	16
4.1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	17
4.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ.....	20
4.3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ.....	20
4.4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	24
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	25

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Συνοπτικά Στοιχεία Κεφαλαίων Κυπριακών Τραπεζών.....	6
Πίνακας 2: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας Κυπριακών Τραπεζών.....	8
Πίνακας 3: Ποσοτικά Όρια Κεφαλαίου	20
Πίνακας 4: Correlation Analysis	41
Πίνακας 5: Περιγραφική Στατιστική.....	42
Πίνακας 6: Model Summary	42
Πίνακας 7: Anova.....	43
Πίνακας 8: Table of Coefficients	43
Πίνακας 9: Πρόσημο Αποτελεσμάτων	49
Πίνακας 10: Συγκεντρωτικά Στοιχεία Τραπεζικού Κλάδου.....	50

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την ανάπτυξη της οικονομίας, συμβάλλοντας στην εύρυθμη λειτουργία του συστήματος μίας χώρας. Οι τράπεζες είναι το κύριο κανάλι που οι καταθέσεις μετατρέπονται σε δάνεια σε μία οικονομία (Ariccia και Marquez, 2004), διευκολύνοντας τη χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση με τη μεταφορά των καταθέσεων σε παραγωγικές επενδύσεις (King and Levine, 1993).

Ένα αποτελεσματικό χρηματοπιστωτικό σύστημα θεωρείται ως αναγκαία προϋπόθεση για την ταχεία οικονομική ανάπτυξη για κάθε σύγχρονη οικονομία (Ebong, 2005). Από την άλλη πλευρά, η κακή απόδοση του τραπεζικού τομέα μπορεί να οδηγήσει σε αποτυχία και κατάρρευση τραπεζών. Η πτώχευση όμως ενός τραπεζικού ιδρύματος έχει τεράστια επίπτωση στην οικονομική ανάπτυξη μιας οικονομίας (Oloo, 2011). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η πτώχευση ενός τραπεζικού ιδρύματος μπορεί να είναι μεταδοτική και μπορεί να οδηγήσει σε συνολική οικονομική κρίση.

Η πρόσφατη παγκόσμιας κλίμακας χρηματοοικονομική κρίση του 2007-2009 ανέδειξε τη σημασία της απόδοσης και της αποτελεσματικότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Λόγω της σημαντικής επιρροής των τραπεζών στην ανάπτυξη της οικονομίας, η ρύθμιση και εποπτεία του τραπεζικού τομέα θεωρείται μείζονος σημασίας (Barth κ.α, 2006). Η προληπτική ρύθμιση των τραπεζών μπορεί να αποτρέψει ή τουλάχιστον να μειώσει τη συχνότητα αυτών των κρίσεων (Morgan, 1984).

Η τραπεζική εποπτεία έχει αυξηθεί σημαντικά με το στόχο τη διατήρηση επαρκούς και ικανοποιητικού επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας. Οι εμπορικές τράπεζες πρέπει να διατηρούν επιπρόσθετα κεφάλαια ως απόθεμα για πιθανές απώλειες σε περιόδου κρίσης και αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ως προστασία έναντι της υπερβολικής πιστωτικής επέκτασης που θα μπορούσε ενδεχομένως να διαταράξει την σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Κατά κανόνα όμως, οι τράπεζες διακρατούν περισσότερα κεφάλαια από εκείνα που απαιτούνται από τους κανονισμούς. Αυτό εξηγείται μερικώς από το γεγονός ότι οι τράπεζες λειτουργούν προληπτικά έναντι απρόσμενων κρίσεων. Οι πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι οι παράγοντες που καθορίζουν τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας δεν περιορίζονται μόνο στις απαιτήσεις από τις ρυθμιστικές αρχές, αλλά άλλες μεταβλητές είναι επίσης σημαντικές για τον καθορισμό του επιπέδου της κεφαλαιακής επάρκειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Οι συστηματικές κρίσεις του χρηματοοικονομικού τομέα συχνά μπορούν να οδηγήσουν σε αποσταθεροποίηση ολόκληρου του οικονομικού συστήματος. Η τρέχουσα παγκόσμια οικονομική κρίση άρχισε σοβαρά στις αρχές του φθινοπώρου του 2008 με την κατάρρευση των βασικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτές οι αποτυχίες εξαπλώθηκαν σε όλες τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Η Κυπριακή οικονομία και το κυπριακό χρηματοπιστωτικό σύστημα επηρεάστηκαν άμεσα και έντονα από την παγκόσμια οικονομική κρίση.

1.1. ΚΥΡΙΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ:

Οι κύριες αιτίες της κρίσης στην Κύπρο παρουσιάζονται πιο κάτω:

- ***Η ένταξη στην ΕΕ:***

Στο πλαίσιο της ένταξής της στην ΕΕ και της υιοθέτηση του ευρώ, η Κύπρος αναγκάστηκε να πληρεί κάποια κριτήρια, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η ταχεία απελευθέρωση της φορολογικής και δημοσιονομικής της πολιτικής. Η εισαγωγή του ευρώ εξάλειψε την αβεβαιότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών εντός της ευρωζώνης, αλλά την ίδια στιγμή απομάκρυνε τόσο την νομισματική όσο και την συναλλαγματική ανεξαρτησία της χώρας.

- ***Το μεγάλο μέγεθος του τραπεζικού τομέα και η ανεξέλεγκτη πιστωτική επέκταση:***

Τρία χρόνια μετά την υιοθέτηση του Ευρώ, οι κορυφαίες κυπριακές τράπεζες κατείχαν περιουσιακά στοιχεία πάνω από 8 φορές του ΑΕΠ της χώρας και είχαν αναλάβει υπερβολικούς κινδύνους χωρίς την κατάλληλη διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου τους.

- ***Η φούσκα των ακινήτων:***

Η κακή διαχείριση του κινδύνου των τραπεζών μέσω της υπερβολικής επέκτασης στην αγορά των ακινήτων οδήγησαν σε σημαντική άνοδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων μετά τη ραγδαία επιδείνωση της οικονομίας.

- ***Η υπερέκθεση στην ελληνική οικονομία:***

Η μεγάλη έκθεση στην ελληνική οικονομία και το ελληνικό δημόσιο χρέος λόγω των ιστορικών και οικονομικών δεσμών με την Ελλάδα, είχε ως αποτέλεσμα το κόστος δανεισμού της Κύπρου να εκτιναχθεί στα ύψη με την απομείωση του ελληνικού χρέους και την απώλεια περίπου €4δισ από την κυπριακή οικονομία.

- **Η επέκταση σε άλλες αγορές:**

Η επέκταση σε ξένες αγορές καθώς και σε μη-παραδοσιακές εμπορικές τραπεζικές δραστηριότητες αν και κερδοφόρες κατά την περίοδο ανάπτυξης, αποδείχθηκαν επικίνδυνες κατά την περίοδο της κρίσης.

- **Η στενή σύνδεση με τη Ρωσία:**

Η στενή σύνδεση με τη Ρωσία λόγω και του φορολογικού καθεστώτος και της εύκολης διοχέτευσης του χρήματος χωρίς αυστηρούς περιορισμούς είχε αρνητικές επιπτώσεις στην Κυπριακή οικονομία.

- **Η έλλειψη εταιρικής διακυβέρνησης:**

Η έλλειψη αποτελεσματικής και ορθής εταιρικής διακυβέρνησης ήταν επίσης καθοριστική για την κρίση. Ο ηθικός κίνδυνος λόγω της σύνδεσης των bonus των τραπεζιτών με τα βραχυπρόθεσμα έσοδα και της ανάληψης του κόστους των απωλειών από τους φορολογούμενους είχε αρνητική επίδραση στη συνετή διαχείριση από τα τραπεζικά στελέχη. Η σωστή διακυβέρνηση δημιουργεί αξία για τους μετόχους μέσω της διαφάνειας και της δημιουργίας μιας αποτελεσματικής αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου και των μετόχων.

1.2.ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ:

Ως αποτέλεσμα όλων αυτών των προβλημάτων, οι τράπεζες υποβαθμίστηκαν από τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας με σημαντική απώλεια της εμπιστοσύνης των επενδυτών και σημαντική αύξηση του κόστους δανεισμού τους.

Το 2011, το κυπριακό έλλειμμα ανήλθε στο 7,4% του ΑΕΠ, περισσότερο από το διπλάσιο του αποδεκτού ποσού που προβλέπεται από τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όταν οι χρηματοοικονομικοί δείκτες άρχισαν να επιδεινώνονται το 2011, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), ενημέρωσε την Κυπριακή κυβέρνηση ότι οι εθνικές τράπεζες πρέπει να αρχίσουν να δημιουργούν ένα «κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας» της τάξης του **9% του δείκτη κεφαλαίου τους Tier 1 από το 2012**. Λόγω της απομείωσης του ελληνικού χρέους, ο στόχος γίνεται αδύνατος. Αν είχαν καταφέρει να δημιουργήσουν με επιτυχία αυτό ρυθμιστικό κεφάλαιο, οι επιπτώσεις για τους καταθέτες θα είχαν μειωθεί σημαντικά.

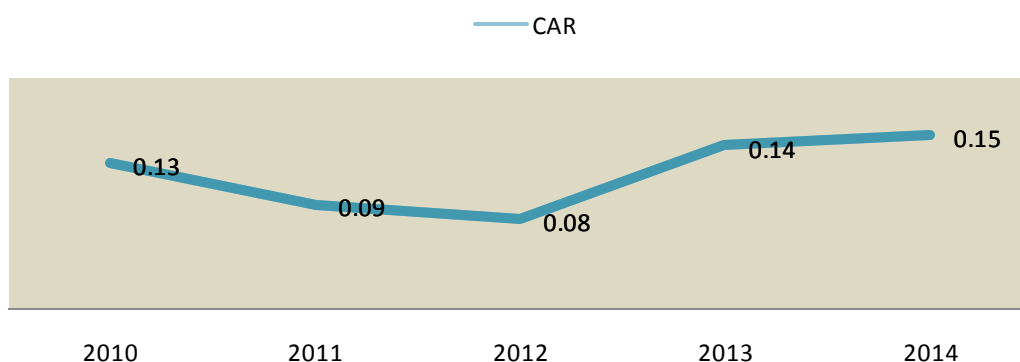
Λόγω της δημοσιονομικής κακοδιαχείρισης, και ίσως της στενής σχέσης με τη Ρωσία, οι καταθέτες των τραπεζών αναγκάστηκαν τον Μάρτιο του 2013 από την ΕΚΤ σε σημαντικά "κουρέματα". Οι ενέργειες αυτές προκάλεσαν την εγχώρια οικονομική παραγωγή να μειωθεί πάνω από 5%, αναγκάζοντας το κυπριακό κοινοβούλιο να προσεγγίσει την ΕΚΤ για χρηματοδοτική στήριξη. Στις 25 Μαρτίου του 2013, η Κύπρος και η ΕΚΤ συμφώνησαν πακέτο διάσωσης αρχικού ύψους €10 δις που διέφερε σημαντικά από εκείνο που είχε ληφθεί από τα υπόλοιπα κράτη, με την ευθύνη της ανακεφαλαιοποίησης να φέρουν οι καταθέτες. Οι εκροές των καταθέσεων μετά το Μάρτιο 2013 οδήγησε σε μείωση 28% στο σύνολο των τραπεζικών καταθέσεων μέχρι το Μάρτιο του 2014.

1.3. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Σήμερα, η Κύπρος έχει επιτύχει σημαντική πρόοδο με την οικονομική ανάκαμψη της Κύπρου να είναι ταχύτερη από ό,τι αρχικές προβλέψεις. Οι αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας και τα θετικά αποτελέσματα το 2015 έχουν σηματοδέψει το τέλος στην παρατεταμένη αβεβαιότητα στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου.

Ο τραπεζικός τομέας έχει ανακεφαλαιοποιηθεί με επιτυχία με τον δείκτη κοινών μετοχών Κατηγορίας 1 να κυμαίνεται από 12,4% έως 15,2%, ενώ προσέλκυσε μεγάλο αριθμό ξένων επενδυτών, και κέρδισε θετικά αποτελέσματα στα τεστ αντοχής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Η επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση των δύο, ΒΟC και της Ελληνικής Τράπεζας (ΗΒ) από ιδιώτες επενδυτές και τα ΣΠΙ από την κυβέρνηση, συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κλάδου.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των κυπριακών τραπεζών για τα έτη 2010 έως 2014. Η κεφαλαιακή επάρκεια των κυπριακών τραπεζών κυμάνθηκε σε οριακά επίπεδα το 2012, αφού ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας πλησίασε το ελάχιστο εποπτικό όριο (8%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	2010	2011	2012	2013	2014
TIER 1 CAPITAL	8,758,412	5,781,207	4,430,898	5,972,097	6,644,919
ADDITIONAL TIER 1 CAPITAL	1,489,162	1,394,234	1,186,642	737,520	177,226
COMMON EQUITY TIER 1 CAPITAL	8,677,500	5,702,949	4,308,192	5,767,338	6,467,693
TIER 2 CAPITAL	1,408,247	1,316,727	1,064,662	532,815	351,374
TOTAL CAPITAL	10,085,747	7,019,676	5,372,854	6,300,153	6,819,067
RISK-WEIGHTED ASSETS	80,283,238	78,421,225	69,856,325	45,004,538	45,629,467

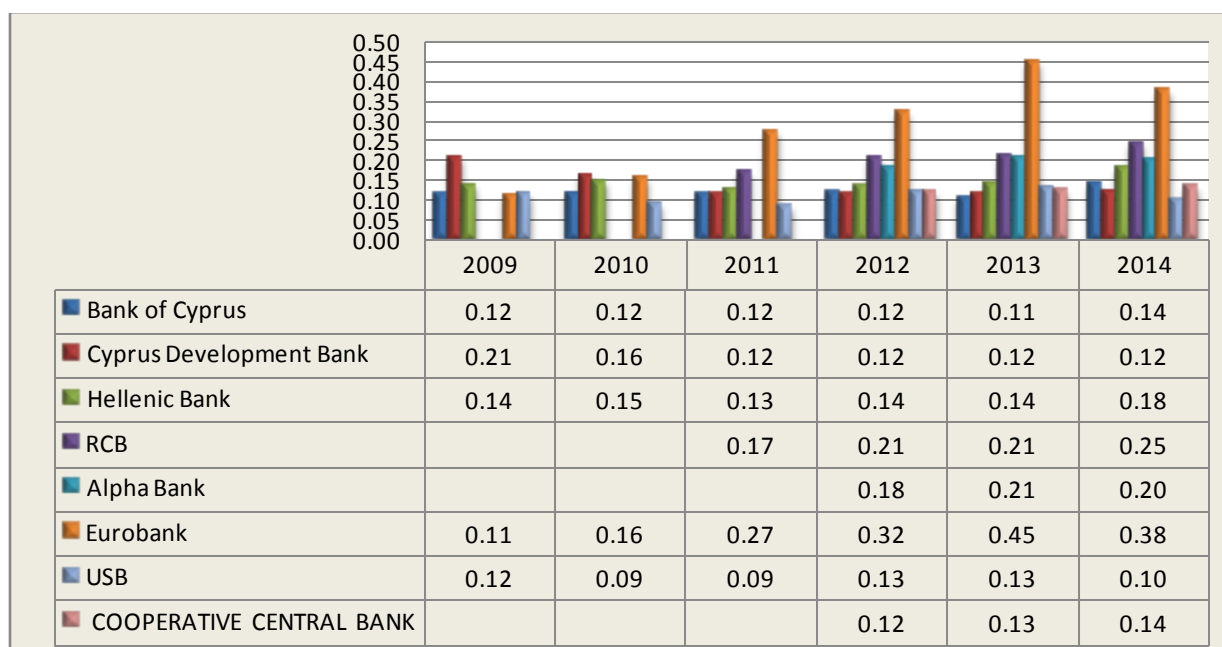
Πηγή Προέλευσης: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Επιπρόσθετα, ως αποτελέσματα της μειωμένης δανειοδοτικής δραστηριότητας και της εξυγίανσης των ισολογισμών παρατηρείται σημαντική μείωση των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού (RWA) με αποτέλεσμα ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας να αυξάνεται.

Λόγω της σύγχρονης οικονομικής κρίσης, ένα φιλόδοξο ευρωπαϊκό σχέδιο τέθηκε σε εφαρμογή το 2014: ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (SSM) στις 130 σημαντικότερες τράπεζες της ζώνης του Ευρώ. Ο κύριος στόχος των stress test ήταν η **προσομοίωση του κεφαλαίου** των τραπεζών βασίζομενη σε δύο τριετή μακροοικονομικά σενάρια: το βασικό σενάριο και το δυσμενές σενάριο με σκοπό να αξιολογηθεί εάν τα υφιστάμενα αποθεματικά κεφάλαια των τραπεζών ήταν επαρκή σε τριετή ορίζοντα με βάση τις ισχύουσες μακροοικονομικές προβλέψεις.

Από το τέλος του έτους 2014, όλες οι τράπεζες ήταν καλά κεφαλαιοποιημένες, αφού ο δείκτης ανήλθε σε υψηλά επίπεδα, όπως παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Πηγή Προέλευσης: Οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών

Επίσης είναι ενθαρρυντικό ότι οι εκροές καταθέσεων έχουν σταθεροποιηθεί παρά τη σταδιακή χαλάρωση των ελέγχων στην διακίνηση κεφαλαίων και η εμπιστοσύνη στις τράπεζες της χώρας δείχνει να ανακάμπτει, με την επιστροφή στις διεθνείς αγορές με δύο επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων το 2014 και το 2015. Ο κυπριακός τραπεζικός τομέας όμως εξακολουθεί να είναι πάνω από 4 φορές μεγαλύτερος από το ΑΕΠ της χώρας. Σύμφωνα με το μνημόνιο συμφωνίας που υπεγράφη με την Τρόικα το Μάρτιο

του 2013, το μέγεθος του κυπριακού εγχώριου τραπεζικού τομέα (ως ποσοστό του ΑΕΠ), με εξαίρεση τα υποκαταστήματα και τις θυγατρικές των ξένων τραπεζών στην Κύπρο, θα πρέπει να φτάσει στο μέσο όρο της ΕΕ δηλαδή περίπου 3 φορές του ΑΕΠ της χώρας το 2018.

Οι προκλήσεις όμως παραμένουν με τις κυπριακές τράπεζες, οι οποίες έχουν δρόμο για την πλήρη ανάκτηση της αξιοπιστίας τους και την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η υιοθέτηση μιας νέας νοοτροπίας στον τραπεζικό κλάδο με την εισαγωγή νέων ιδεών και νέων ανθρώπων είναι ζωτικής σημασίας, για να προωθηθεί η οικονομική ανάκαμψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

2.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Ο ρόλος των εποπτικών αρχών έγκειται στην προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και στην αδιάλειπτη λειτουργία του. Η διαδικασία της αποτελεσματικής εποπτείας εφαρμόζεται με την οριοθέτηση ρυθμίσεων και προβλέψεων σχετικών με τη σωστή λειτουργία των τραπεζών. *Οι εποπτικές αρχές παρεμβαίνουν θέτοντας όρια στην έκθεση κινδύνου των τραπεζών και προσδιορίζοντας κατώτατα όρια διακράτησης ιδίων κεφαλαίων στην κεφαλαιακή διάρθρωση των τραπεζών. Στην περίπτωση έλλειψης των κανονιστικών απαιτήσεων, οι τράπεζες θα έχουν την τάση να συνδυάζουν ένα χαμηλό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας με μια στρατηγική ανάληψης υπερβολικών κινδύνων.*

2.2. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Τα κεφάλαια μίας τράπεζας παρουσιάζουν μεγάλη μεταβλητότητα λόγω των διακυμάνσεων των πιμών των χρηματοπιστωτικών μέσων, με αποτέλεσμα να καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη η εκτίμηση των απαραίτητων κεφαλαίων που πρέπει να διαθέτει μία τράπεζα, προκειμένου να είναι διασφαλισμένη έναντι των βασικών κινδύνων που αναλαμβάνει.

Προκειμένου να αποτραπεί η ανάληψη υψηλού κινδύνου από τις τράπεζες έχει δημιουργηθεί ένα χρηματοοικονομικό πλαίσιο ασφαλείας που περιλαμβάνει ρυθμιστικούς κανόνες μικροληπτικής και μακροληπτικής εποπτείας. Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS) προέκυψε μετά την κατάρρευση του συστήματος συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods το 1973.

Κύριος άξονας των ρυθμιστικών παρεμβάσεων της Επιτροπής της Βασιλείας είναι **η ανάγκη για ομοιογένεια** ανάμεσα στα επιμέρους εγχώρια συστήματα εποπτείας λόγω της μεγάλης αλληλεξάρτησής τους. Ουσιαστικά η Επιτροπή προσφέρει ένα δίκτυο συνεχούς συνεργασίας στα κράτη μέλη της, προάγοντας ένα πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα σε όλες τις εποπτικές αρχές.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εκδόθηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας τα κανονιστικά πλαίσια της Βασιλείας I, Βασιλείας II και Βασιλείας III προκειμένου να ενισχύσουν την μικροληπτική ρυθμιστική παρέμβαση στη λειτουργία των τραπεζών αντιμετωπίζοντας μακροληπτικά τους συστηματικούς κινδύνους του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

2.2.1. ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ III

Αν και ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών ήταν σε αποδεκτά επίπεδα στα περισσότερα κράτη αφού είχαν ενσωματώσει στο εθνικό τους δίκαιο τις διατάξεις της «Βασιλείας II» δεν αποδείχθηκε αρκετό για να αποτρέψει την εκδήλωση της κρίσης. Η οικονομική κρίση του 2007-2008 αποδείχθηκε ένα πολύτιμο μάθημα για τον τραπεζικό κλάδο, καθώς το αποτέλεσμα κατέδειξε σαφώς την ανεπάρκεια των προηγούμενων κανονισμών.

Ένα από τα βασικά αίτια της κρίσης υπήρξε η υπερβολική «μόχλευση» του τραπεζικού συστήματος πολλών κρατών, η οποία έλαβε χώρα τόσο εντός όσο και εκτός ισολογισμού ενός σημαντικού αριθμού τραπεζών. Ταυτόχρονα, αποδείχθηκε ότι πολλές τράπεζες δεν διέθεταν ούτε επαρκή αποθέματα ρευστότητας, το οποίο ανέδειξε τη σημαντικότητα της ύπαρξης επαρκούς ρευστότητας για την ομαλή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος. Επιπλέον, το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο δεν περιείχε κανόνες για την πρόληψη του συστημικού κινδύνου, ούτε ως προς τη χρονική του διάσταση ούτε ως προς τη διατομεακή.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή της Βασιλείας προχώρησε στην υιοθέτηση του νέου διεθνούς κανονιστικού πλαισίου αναγνωρίζοντας τις ανεπαρκείς ρυθμίσεις στον τραπεζικό τομέα με τη δημοσίευση της Βασιλείας III το 2011. Η Βασιλεία III αποτελεί την ανταπόκριση της Επιτροπής της Βασιλείας στην πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, σε μία προσπάθεια να ενισχυθεί η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος μέσα από μικροληπτικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις για τη θωράκιση των τραπεζών σε περιόδους κρίσης και μακροληπτικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις για προστασία του τραπεζικού συστήματος από τον συστημικό κίνδυνο που ανακύπτει για το σύνολο του κλάδου.

Η εφαρμογή της Βασιλείας III θα γίνει τα έτη 2013-2019, και είναι ιδιαίτερα περίπλοκη. Αυτή η εφαρμογή κάνει ένα βήμα πίσω και παρουσιάζει πολλές προκλήσεις. Η Βασιλεία III ενισχύει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών και εισάγει νέες ρυθμιστικές απαιτήσεις για τη ρευστότητα και τη μόχλευση των τραπεζών. Αν ο κανονισμός εφαρμοστεί σωστά, η παγκόσμια τραπεζική βιομηχανία θα γίνει πιο σταθερή και ταυτόχρονα θα δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για τις διεθνείς τράπεζες.

2.2.2 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ III

Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο παρουσιάζει νέους αυστηρότερους ορισμούς του κεφαλαίου και νέα πρότυπα για τον υπολογισμό των περιουσιακών στοιχείων σταθμισμένου κινδύνου. Οι αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις δημιουργούν περιορισμούς, αφού απαιτείται η διακράτηση περισσότερων κεφαλαίων για να επιτευχθούν οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας.

Το κύριο πρόβλημα για τις τράπεζες στην εφαρμογή της Βασιλείας III είναι ο αντίκτυπος στην κερδοφορία. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με έκθεση της Fitch Rating εκτιμάται ότι με το νέο εποπτικό πλαίσιο, τα 29 παγκόσμια συστημικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (GSIF) θα χρειαστούν πρόσθετα κεφάλαια ύψους 556 δις. δολαρίων μέχρι την 1/1/2019 και αναμένεται ότι η μέση απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) θα μειωθεί άνω του 20%.

Επίσης, πολλοί πιστεύουν ότι η αυστηρή ρύθμιση είναι υπεύθυνη για την αργή ανάκαμψη από την οικονομική κρίση (Santos, 2000). Οι διοικήσεις των τραπεζών θα πρέπει να εξετάσουν εναλλακτικές λύσεις σε σχέση με τη διαχείριση των κινδύνων και των ευκαιριών προκειμένου να εφαρμοστεί με επιτυχία η Βασιλεία III.

3.1. Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι ρυθμιστές των τραπεζών χρησιμοποιούν κανονισμούς κεφαλαίου για να εξασφαλίζουν ότι το κεφάλαιο είναι επαρκές για να αντιμετωπίζει τους τραπεζικούς κινδύνους. Οι Mishkin (2000) και Ghosh κ.α. (2003) υποστηρίζουν ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις που ορίζονται από τις ρυθμιστικές αρχές επηρεάζουν τις αποφάσεις κεφαλαιακής δομής των τραπεζών. Γενικά, η κεφαλαιακή διάρθρωση μιας τράπεζας καθορίζεται από αποφάσεις που λαμβάνονται εκούσια από την ίδια την τράπεζα βάσει της θεωρίας της κεφαλαιακής δομής αλλά και αποφάσεις που λαμβάνονται από τις ρυθμιστικές αρχές και καθορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίων (Besanko και Kanatas 1996, Cornett και Tehranian 1992, και Keeley 1989).

Στην εκούσια κεφαλαιακή δομή, η τράπεζα είναι δυνατόν να διατηρεί περισσότερο κεφάλαιο από το ελάχιστο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας που καθορίζεται από τη ρυθμιστική αρχή. Υπάρχουν αρκετοί λόγοι γιατί ο δείκτης κεφαλαίων μιας τράπεζας είναι *πάνω από τις ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίου*. Ένας από αυτούς τους λόγους είναι η στρατηγική αντιστάθμισης.

Οι αποφάσεις κεφαλαιακής διάρθρωσης λαμβάνεται από την διοίκηση αλλά οι ιδιοκτήτες ή μέτοχοι μπορούν να ελέγχουν την διοίκηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων ή στις πολιτικές της εταιρείας. Η σχέση εκπροσώπησης στον τραπεζικό τομέα είναι πολύ περίπλοκη, γιατί περιλαμβάνει τη σχέση μεταξύ των μετόχων και της διοίκησης της τράπεζας, τη σχέση μεταξύ της τράπεζας και των δανειοληπτών, και τη σχέση μεταξύ της τράπεζας και των ρυθμιστικών αρχών. Έτσι, εκτός από τον κίνδυνο της τράπεζας και την διακράτηση επιπρόσθετων κριτηρίων κεφαλαίου, υπάρχουν και άλλοι καθοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον καθορισμό του ποσοστού της κεφαλαιακής επάρκειας.

Οι διαφορές στις προτιμήσεις κινδύνου, μεταξύ ιδιοκτητών και διευθυντικών στελεχών μπορούν επίσης να επηρεάσουν τα επίπεδα τραπεζικού κεφαλαίου. Σύμφωνα με τους Saunders, Strock και Travlos (1990), τα διευθυντικά στελέχη μπορεί να έχουν κίνητρο να μειώσουν τον κίνδυνο της χρεοκοπίας των τραπεζών γιατί έχουν περισσότερα να χάσουν αν η τράπεζα αποτύχει, όπως η απώλεια των υψηλών μισθών και άλλα ελκυστικά οφέλη. Έτσι, τα διευθυντικά στελέχη των τραπεζών μπορεί να επιδιώξουν να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο μέσω της χαμηλής μόχλευσης, οδηγώντας έτσι σε μια θετική σχέση μεταξύ των μεταβολών του κινδύνου και των κεφαλαίων (Shrieves και Dahl, 1992).

Επιπλέον, μια απρόσμενη αύξηση των αναμενόμενων εξόδων πτώχευσης μπορεί να αναγκάσει τις τράπεζες να αυξήσουν γρήγορα τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Οι Orgler και Taggart (1983) αναφέρουν ότι τα βέλπιστα επίπεδα κεφαλαίων για τις τραπεζικές επιχειρήσεις μπορούν να προκύψουν από το συμψηφισμό μεταξύ του

φορολογικού πλεονεκτήματος της χρηματοδότησης των καταθέσεων και της διακράτησης κεφαλαίου. Αφού το αναμενόμενο κόστος πτώχευσης αντανakλά αυξανόμενη πιθανότητα αποτυχίας, οι τράπεζες πιθανόν θα αυξήσουν την άντληση κεφαλαίων όταν τα περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου αυξηθούν (Berger 1995, Shrieves και Dahl, 1992).

3.2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΕΦΑΛΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Το θέμα της προσέγγισης των καθοριστικών παραγόντων του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών γίνεται ολοένα και πιο σημαντικό. Η καλύτερη κατανόηση των καθοριστικών παραγόντων και των λόγων διακράτησης κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας επιτρέπει στις εποπτικές αρχές να αξιολογούν τις πιθανές ρυθμιστικές παρεμβάσεις και τις μελλοντικές αντιδράσεις στα τραπεζικά προβλήματα (Francis και Osborne, 2010).

Δεδομένου ότι η εύρυθμη λειτουργία και ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας (Levine, 1997) είναι επιτακτική ανάγκη η κατανόηση των παραγόντων που οδηγούν στις αποφάσεις για τις κεφαλαιακές δομές των τραπεζών και του κυρίαρχου ρόλου των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας σε θέματα προληπτικής εποπτείας.

Οι απόψεις σχετικά με το κατάλληλο επίπεδο της κεφαλαιακής επάρκειας διαφέρουν μεταξύ των εμπειρογνομόνων, των ρυθμιστικών αρχών και των τραπεζιών στον τραπεζικό και χρηματοοικονομικό κόσμο. Από τη μια πλευρά οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν υψηλότερο κεφάλαιο για την ασφάλεια των τραπεζών. Ένα υψηλότερο επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας θα αυξήσει τη ρευστότητα της τράπεζας και θα μειώσει το ενδεχόμενο πτώχευσης. Από την άλλη πλευρά οι τραπεζίτες συνήθως προτιμούν χαμηλότερα επίπεδα κεφαλαιακής επάρκειας.

Η σημασία των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων για τη διασφάλιση της σταθερότητας των τραπεζικών συστημάτων έχει παρακινήσει πολλούς ερευνητές για να μελετήσουν τους προσδιοριστικούς παράγοντες των τραπεζικών κεφαλαίων. Ο Jeff (1990) αποκάλυψε ότι η κεφαλαιακή επάρκεια αποτελεί το κύριο σημείο αναφοράς για την ασφάλεια και την ευρωστία των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο Onoh (2002) υποστηρίζει ότι επαρκή κεφάλαια θεωρούνται ως το ποσοστό του κεφαλαίου που μπορεί να προστατεύσει αποτελεσματικά τις λειτουργίες των τραπεζών από την αποτυχία μέσω της απορρόφησης των ζημιών. Επιπλέον, το ύψος των κεφαλαίων πρέπει να προσαρμοστεί, όταν αναμένεται ότι τα συνολικά λειτουργικά έξοδα και οι απαιτήσεις θα αυξηθούν. Ο Onoh (1991) υποστήριξε ότι η επαρκής κεφαλαιοποίηση είναι μια σημαντική μεταβλητή στις τραπεζικές εργασίες.

Οι μελέτες σχετικά με τη κεφαλαιακή διάρθρωσή των τραπεζών και των καθοριστικών της παραγόντων αρχικά επικεντρώθηκαν σε χαρακτηριστικά, όπως το μέγεθος, τον κίνδυνο, τη ρευστότητα, την κερδοφορία και τη μόχλευση. Μερικές από αυτές τις μελέτες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι αποφάσεις των τραπεζών για την κεφαλαιακή δομή δεν διαφέρουν από τους μη χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (Gropp & Heider, 2010, Juca κ.α., 2012). Οι Baltacı και Ayaydın (2014) σε μελέτη τους διαπιστώνουν ότι η κεφαλαιακή τους δομή επηρεάζεται από τους ίδιους καθοριστικούς παράγοντες.

Οι Asarkaya και Ozcan (2007) ανέλυσαν τους καθοριστικούς παράγοντες της κεφαλαιακής δομής και προσδιόρισαν τους παράγοντες που εξηγούν γιατί οι τράπεζες διατηρούν κεφάλαια πέραν του ποσού που απαιτείται από τον κανονισμό. Τα ευρήματα δείχνουν ότι ο κίνδυνος του χαρτοφυλακίου, η οικονομική ανάπτυξη, το μέσο επίπεδο κεφαλαίου και η απόδοση ιδίων κεφαλαίων συσχετίζονται θετικά με το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και οι καταθέσεις συσχετίζονται αρνητικά με το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται σχετικές εμπειρικές μελέτες αναφορικά με τους παράγοντες της διακράτησης επιπρόσθετων κεφαλαίων:

1. ΤΟ ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ:

Λόγω της φύσης τους ως χρηματοοικονομικοί ενδιάμεσοι, οι τράπεζες μπορούν να έχουν την τάση να διακρατούν λιγότερο κεφάλαιο. Επομένως, απαιτείται η ρύθμιση του κεφαλαίου από τις εποπτικές αρχές (Rime, 2001). Λόγω του υψηλού κόστους διατήρησης κεφαλαίου, ο Mishkin (2000) υποστηρίζει ότι οι τράπεζες διακρατούν κεφάλαιο επειδή απαιτείται από τις εποπτικές αρχές. Λόγω των υψηλών δαπανών, τα διευθυντικά στελέχη των τραπεζών επιθυμούν να διακρατούν λιγότερο κεφάλαιο από το ύψος του κεφαλαίου που απαιτείται από τις αρχές. Άρα, το ύψος των τραπεζικών κεφαλαίων καθορίζεται βάσει των ελάχιστων εποπτικών κεφαλαίων. Αντίθετα, οι Jackson κ.α. (1999) σε μια ανασκόπηση σε προγενέστερες μελέτες, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι τράπεζες θα μπορούσαν να διατηρηθούν υψηλά επίπεδα κεφαλαίων χωρίς την επιβολή ελάχιστων κεφαλαίων από τις ρυθμιστικές αρχές.

Οι περισσότερες μελέτες αποδέχονται ότι ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών καθορίζεται κυρίως από τους κανονισμούς. Όμως γιατί οι τράπεζες διακρατούν κεφάλαια πάνω από το ελάχιστο εποπτικό επίπεδο?

Σύμφωνα με τη θεωρία των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας, οι τράπεζες προσπαθούν να διατηρούν ένα ποσοστό κεφαλαίου πάνω από το ελάχιστο εποπτικό όριο. Διαφορετικές μελέτες έχουν προσπαθήσει να προσδιορίσουν ποιοι είναι οι καθοριστικοί παράγοντες της διακράτησης επιπρόσθετου κεφαλαίου (Lindquist, 2004, Nier και Bauman, 2006, Jokipii και των Mine, 2008), και πώς οι τράπεζες προσαρμόζουν τους δείκτες κεφαλαίου τους (Wall και Peterson 1995, Berger κ.α. 2008, Flannery και Ragan, 2008).

Οι τράπεζες έχουν κίνητρο να διατηρούν ένα επίπεδο κεφαλαίου άνω του ελάχιστου εποπτικού ορίου, το λεγόμενο «απόθεμα ασφαλείας» ως ασφάλιση σε περίπτωση απρόβλεπτων γεγονότων που προκαλούν το δείκτη κεφαλαιακής να πέσει κάτω από το ελάχιστο εποπτικό όριο (Marcus, 1984 Milne και Whalley, 2001).

Αρκετοί παράγοντες έχουν προσδιοριστεί: εσωτερικοί παράγοντες, οι πιέσεις από τις ρυθμιστικές αρχές, ο ανταγωνισμός, η πειθαρχία της αγοράς, η κυκλική συμπεριφορά, η οικονομική ύφεση, η εξασφάλιση πρόσβασης σε καταθέσεις και στις αγορές χρήματος, η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη καθώς και οι στρατηγικές εξαγοράς. Οι περισσότερες μελέτες εξετάζουν εσωτερικούς παράγοντες, όπως το κόστος της διακράτησης κεφαλαίου, το μέγεθος της τράπεζας, την αξία της ή την ανάληψη κινδύνου (Berger κ.α 1995, Ayuso κ.ά. 2004, Lindquist 2004, Stolz και Wedow 2005, Jokipii και Milne, 2008).

2. Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ:

Η σχέση κεφαλαίου-κινδύνου στον τραπεζικό κλάδο έχει εξεταστεί από πολλές εμπειρικές μελέτες. Αναφορικά με τη σχέση αυτή υπάρχουν τέσσερις διαστάσεις:

- 1. Οι τράπεζες τείνουν να αυξάνουν το επίπεδο κεφάλαιο τους όταν αυξάνεται ο κίνδυνος του χαρτοφυλακίου και αντιστρόφως.**
- 2. Όσο καλύτερη είναι η διαχείριση της τράπεζας, τόσο μεγαλύτερη η ανάληψη κινδύνου και επομένως θα πρέπει να διακρατεί επιπλέον κεφάλαιο.**
- 3. Η επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων μπορεί να αυξάνει την ανάληψη κινδύνων:**

Ο Santos (1999), σημειώνει ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις μπορεί να αυξήσουν την ανάληψη κινδύνου. Σε συμφωνία με τους Santos, Berger κ.α. (2008), Shrieves και Dahl (1992) υποστηρίζουν ότι οι τράπεζες που αύξησαν το επίπεδο κεφάλαιο τους αύξησαν επίσης την έκθεσή τους στον κίνδυνο. Επίσης, οι Calem και ο Bob (1999) υποδεικνύουν ότι η αυξημένη ρύθμιση κεφαλαίου μπορεί να αναγκάσει χαμηλής κεφαλαιοποίησης τράπεζες να συμμετάσχουν στην ανάληψη κινδύνων που μπορεί να έχουν απρόβλεπτες αρνητικές συνέπειες για τις τράπεζες.

- 4. Διαφορετική σχέση κινδύνου μεταξύ των καλά κεφαλαιοποιημένων και οριακά κεφαλαιοποιημένων τραπεζών:**

Οι τράπεζες θα επιλέξουν να διατηρούν κεφάλαια πάνω από το ελάχιστο εποπτικό κεφάλαιο δεδομένου ότι υπάρχει ο κίνδυνος της μείωσης των απαιτήσεων τους κάτω

από το ελάχιστο. Επομένως, οι τράπεζες με επίπεδα κεφαλαίου, κοντά (ή κάτω) από τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις θα επιλέγουν να αυξήσουν τα κεφάλαιά τους και να μειώνουν τα επίπεδα κινδύνου τους, ενώ οι τράπεζες με σημαντικά κεφαλαιακά αποθέματα, θα αυξήσουν τα επίπεδα του κινδύνου τους, μαζί με τους επίπεδο κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας (Milne και Whaley, 2001, και VanHoose, 2007). Επομένως, η σχέση μεταξύ κεφαλαίου και κινδύνου ποικίλλει ανάλογα με το πόσο κοντά είναι οι τράπεζες με τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

3. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:

Άλλες μελέτες έχουν προσπαθήσει να συμπεριλάβουν μακροοικονομικές μεταβλητές. Ο Williams (1998) μελέτησε την επίδραση των μακροοικονομικών μεταβλητών στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και σημείωσε ότι οι μακροοικονομικές μεταβλητές όπως ο πληθωρισμός, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία, η προσφορά χρήματος, η ασταθής πολιτική και η απόδοση των επενδύσεων καθορίζουν το επίπεδο των κεφαλαίων. Αντίστοιχα και οι Octavia και Brown (2009) σε έρευνα τους αποδεικνύουν ότι οι μακροοικονομικοί παράγοντες είναι σημαντικοί για τον καθορισμό της δομής του κεφαλαίου.

- **Πληθωρισμός:**

Για παράδειγμα, ο Hortlund (2005) μελέτησε την επίδραση του πληθωρισμού στην κεφαλαιοποίηση των Σουηδικών τραπεζών και έδειξε ότι ο πληθωρισμός και ο δείκτης κεφαλαίου των τραπεζών έχουν αντίθετη σχέση. Οι Ogere κ.α.(2013) και Williams (2011) διερεύνησαν τη σχέση μεταξύ πληθωρισμού και κεφαλαιακής επάρκειας στη Νιγηρία.

- **Οικονομική Ανάπτυξη:**

Σύμφωνα με τις περισσότερες μελέτες, όπως εκείνη του Ruckes (2004), αναμένουμε αρνητική σχέση μεταξύ της ανάπτυξης και του δείκτη κεφαλαίου. Σε περιόδους έντονης οικονομικής ανάπτυξης, οι τραπεζικοί κίνδυνοι είναι χαμηλότεροι, γεγονός που οδηγεί τις τράπεζες να μειώσουν εποπτικά τους κεφάλαια. Σε περιόδους χαμηλής ανάπτυξης αυξάνεται ο οικονομικός κίνδυνος της τράπεζας και ενθαρρύνει τις τράπεζες να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο κεφαλαίου.

- **Οικονομικός Κύκλος:**

Οι Lindquist (2004), Stolz και Wedow (2005), Jokipii και Milne (2008), Francis και ο Osborne (2010) ευρένησαν τα κεφαλαιακά αποθέματα στη Νορβηγία, τη Γερμανία, την Ευρώπη και το Ηνωμένο Βασίλειο αντίστοιχα, στο πλαίσιο της Βασιλείας I. Τα ευρήματα δείχνουν ότι τα αποθέματα κεφαλαίων των τραπεζών αυξάνονται κατά τη διάρκεια της ύφεσης και μειώνονται κατά τη διάρκεια της ανάκαμψης, παρουσιάζοντας μία σημαντική αρνητική συσχέτιση με τον επιχειρηματικό κύκλο. Οι ερευνητές ερμηνεύουν το αποτέλεσμα αυτό ως απόδειξη της προκυκλικότητας των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Σε μια μελέτη των καθοριστικών παραγόντων των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας, οι Fonseca και Gonzalez (2010) εξετάσαν τράπεζες σε 70 χώρες μεταξύ των

ετών 1992 και 2002, βρίσκοντας διαφορετικά πρότυπα σε κάθε χώρα. Τα αποτελέσματα δείχνουν μια αρνητική σχέση μεταξύ του οικονομικού κύκλου και των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας σε επτά χώρες, μια θετική σχέση σε πέντε χώρες και καμία σχέση στις υπόλοιπες πενήντα εννέα χώρες. Οι Ayuso κ.ά. (2004) υποστηρίζουν ότι υπάρχουν προκυκλικά αποτελέσματα, με τις εμπορικές τράπεζες να είναι λιγότερο προκυκλικές από τα ταμειυτήρια.

4. Η ΑΠΟΔΟΣΗ

Οι περισσότερες μελέτες στη βιβλιογραφία δείχνουν ότι η κερδοφορία έχει μια σημαντική επίδραση στο κεφάλαιο της τράπεζας. Σε μια μελέτη 12 τραπεζών στην Ευρώπη, την Αυστραλία και τη Βόρεια Αμερική, ο Bourke (1989) βρήκε θετική σχέση μεταξύ της κεφαλαιακής επάρκειας και της κερδοφορίας που δείχνει ότι οι τράπεζες με υψηλότερο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας είναι πιο επικερδής από τις τράπεζες με λιγότερο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Ομοίως, οι Berger (1995) και Anghazo (1997) διαπίστωσαν ότι οι αμερικανικές τράπεζες με σχετικά υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια ήταν πιο επικερδής από άλλες τράπεζες με χαμηλότερο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

5. ΜΕΓΕΘΟΣ

Οι Reynolds κ.α. (2000) σε μελέτη τους διαπίστωσαν ότι οι μεγάλες τράπεζες έχουν μικρότερους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Παρομοίως, οι Demsetz και Strahan (1997) και οι Ayuso και Saurina (2004) έδειξαν ότι οι μεγάλες τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να λειτουργούν με χαμηλά επίπεδα κεφαλαίου. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι οι μεγάλες τράπεζες μπορούν να επωφεληθούν από τη διαφοροποίηση και συνεπώς να λειτουργούν με χαμηλότερους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας.

6. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με τους Schaeck και Cihak (2012) σε έρευνα τους σε 2.600 τράπεζες σε 10 ευρωπαϊκές χώρες, ο ανταγωνισμός οδηγεί στην διακράτηση υψηλότερων κεφαλαίων. Οι Schaeck και Cihak (2012) σε έρευνα τους διαπίστωσαν ότι στις 20 μεγαλύτερες τράπεζες στην Βραζιλία το επίπεδο κεφαλαίων τους ανέρχεται στο 18%, ενώ στις 20 μεγαλύτερες τράπεζες στον κόσμο άνω του 14% λόγω του υψηλού ανταγωνισμού. Οι Barth κ.α. (2005), Flannery και Rangan (2007) και Berger κ.α. (2007) έδειξαν ότι το κεφάλαιο των τραπεζών στην Αμερική και στον υπόλοιπο κόσμο είναι πολύ περισσότερο από αυτό που απαιτείται από τις εποπτικές αρχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η φύση της παρούσας μελέτης είναι η αναλυτική και επιδιώκει να διερευνήσει κατά πόσο συγκεκριμένοι παράγοντες μίας τράπεζας επηρεάζουν την κεφαλαιακή επάρκεια των κυπριακών τραπεζών. Ως αναφέρεται και παραπάνω, το επίπεδο του τραπεζικού κεφαλαίου καθορίζεται από το εποπτικό κεφάλαιο αλλά και από άλλους παράγοντες.

Οι τράπεζες που έχουν επιλεχθεί και αποτελούν το δείγμα της έρευνας είναι οι τέσσερις συστημικές τράπεζες της Κύπρου: η Τράπεζα Κύπρου, η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα και η RCB καθώς και η Cyprus Development Bank Public Company Limited και οι θυγατρικές ιδρυμάτων άλλων χωρών: Alpha Bank Cyprus Ltd, Eurobank Cyprus Ltd και USB Bank Plc, τις οποίες εποπτεύεται η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Για τη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν τα διαθέσιμα δευτερογενή στοιχεία από τη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών για περίοδο 2009-2014.

Προκειμένου να προσδιοριστεί η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών επί της εξαρτημένης μεταβλητής, το μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης εφαρμόζεται χρησιμοποιώντας το οικονομετρικό πακέτο SPSS. Για να δούμε αν οι συγκεκριμένες μεταβλητές μπορούν να εξηγήσουν το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (CAR), το πολυπαραγοντικό μοντέλο παλινδρόμησης διαμορφώνεται ως εξής:

$$CAR_i = \beta_0 + \beta_1 SIZE_i + \beta_2 PROV_i + \beta_3 NIM_i + \beta_4 ROA_i + \beta_5 LEV_i + \beta_6 LQDT_i + \beta_5 RISK_i + e_i$$

όπου:

CAR_i: Ο δείκτης Κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας i

SIZE_i: Το μέγεθος της τράπεζας i

PROV_i: Ο δείκτης προβλέψεων της τράπεζας i

NIM_i: Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα της τράπεζας ως ποσοστό του επιτοκιακού εισοδήματος i

ROA_i: Η απόδοση της τράπεζας i

LEV_i: Ο δείκτης υποχρεώσεων προς περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας i

LQDT_i: Ο δείκτης ρευστότητας της τράπεζας i

RISK_i: Ο δείκτης περιουσιακών στοιχείων σταθμισμένου κινδύνου προς σύνολο περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας i

Στην παραπάνω εξίσωση **β₀** είναι σταθερή και το **β** είναι ο συντελεστής των μεταβλητών ενώ το **e_i** είναι το σφάλμα των καταλοίπων της παλινδρόμησης.

Η μελέτη έχει δοκιμαστεί τις ακόλουθες μηδενικές υποθέσεις σε σχέση μεταξύ των μεταβλητών.

H01 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση μεταξύ του CAR και του SIZE

H02 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση μεταξύ του CAR και του PROVISION

H03 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση του CAR και του NIM
H04 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση του CAR και του ROA
H05 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση του CAR και του LEV
H06 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση του CAR και του LQDT
H07 : Δεν υπάρχει σημαντική σχέση του CAR και του RISK

4.1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

1. ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ - ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ (CAR)

Σε αυτή τη μελέτη, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας (CAR) είναι η εξαρτημένη μεταβλητή. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι σημαντικός παράγοντας της υγείας μίας τράπεζας επειδή μέσω του κεφαλαίου αναπτύσσεται η τράπεζα. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης CAR, τόσο ισχυρότερη είναι η τράπεζα και μεγαλύτερη θα είναι η προστασία των επενδυτών. Οι Sangmi και Tabassum (2010) τονίζουν ότι ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι άμεσα ανάλογος με την ανθεκτικότητα της τράπεζας σε καταστάσεις κρίσης.

2. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ:

A. SIZE:

Το σύνολο του ενεργητικού της τράπεζας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ορίσει το μέγεθος της τράπεζας:

$$\text{SIZE} = \text{TOTAL ASSETS}$$

Το μέγεθος της τράπεζας μπορεί να επηρεάζει το ποσοστό του κεφαλαίου της. Οι μεγαλύτερες τράπεζες κρατούν λιγότερο κατά μέσο όρο κεφάλαιο λόγω των οικονομιών κλίμακας και της διαφοροποίησης, της καλύτερης πρόσβαση στη χρηματοδότηση, των πιο προηγμένες τεχνικές ελέγχου του πιστωτικού κινδύνου και της καλύτερη διασπορά του κινδύνου του χαρτοφυλακίου τους. Επομένως, οι μεγαλύτερες τράπεζες θα διατηρούν μικρότερα κεφαλαιακά αποθέματα λόγω και της πιθανής διάσωσης από την κυβέρνηση στην περίπτωση οικονομικής κρίσης. Αυτό αποδεικνύεται από τους Demsetz και Strahan (1997), *Επομένως αναμένεται αρνητική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών.*

B. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

1. Δείκτης PROVISION:

Ο κίνδυνος που προκύπτει από την αύξηση των προβλέψεων επηρεάζει την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Στην παρούσα μελέτη ο δείκτης προβλέψεων των τραπεζών καθορίζεται από την ακόλουθη αναλογία:

$$PROVISION (PROV) = \frac{CUMULATIVE PROVISIONS}{LOANS}$$

Η αύξηση των προβλέψεων, δείχνει ότι η ποιότητα της τράπεζας χειροτερεύει και ο πιστωτικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει η τράπεζα γίνεται ολοένα και μεγαλύτερος με επιπτώσεις επί των κερδών της τράπεζας (Nasser, 2003).

2. Δείκτης Κινδύνου:

Είναι ένας από τους βασικούς δείκτες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του κινδύνου των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων είναι ο ακόλουθος:

$$BANK RISK (RISK) = \frac{RISK WEIGHTED ASSETS}{TOTAL ASSETS}$$

Οι Berger και DeYoung 1997 υποστηρίζουν ότι η χαμηλή κεφαλαιοποίηση μιας τράπεζας θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ανάληψη κινδύνου λόγω του ηθικού κινδύνου, αφού θα χάσουν λιγότερο κεφάλαιο σε περίπτωση πτώχευσης (Horiuchi και Shimizu, 1998 και ο William, 2003). Επίσης, η πίεση για συμμόρφωση με τα πρότυπα κεφαλαίου μπορεί να προκαλέσει τις τράπεζες να αυξήσουν τον κίνδυνο του χαρτοφυλακίου τους. *Επομένως αναμένεται θετική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών.*

Γ. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ:

Ο δείκτης καθαρά έσοδα από τόκους προς το σύνολο των επιτοκιακών εσόδων μετράει την αποτελεσματικότητα μίας τράπεζας να παράγει εισόδημα. Η αποτελεσματικότητα της διοίκησης εξασφαλίζει την ανάπτυξη και επιβίωση οποιουδήποτε οργανισμού.. Στην παρούσα μελέτη η αποτελεσματικότητα καθορίζεται από τον ακόλουθο δείκτη:

$$NIM RATIO (NIM) = \frac{NET INTEREST INCOME}{INTEREST INCOME}$$

Τα υψηλά έσοδα επιτρέπουν στις τράπεζες να αντλήσουν πρόσθετα κεφάλαια μέσω των αδιανέμητων κερδών και να δώσουν θετικό μήνυμα για την αξία της τράπεζας (Rime, 2001) και δίνουν ευκολότερη πρόσβαση στις αγορές και κίνητρα για

ελαχιστοποίηση της ανάληψης κινδύνου (Cebenoyan κ.ά. 1999, Saunders και Wilson 2001, Ahmad κ.α, 2009). Οι Berger (1995) και Demirguc-Kunt και Huizinga (1998 & 2002) βρήκαν μια θετική σχέση μεταξύ του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου και της δείκτη κεφαλαίου. Από την άλλη πλευρά, τα υψηλά έσοδα οδηγούν τη διοίκηση των τραπεζών να μειώσει τα κεφάλαια της λόγω του χαμηλού κινδύνου αποτυχίας και γι αυτό ο συντελεστής μπορεί να έχει επίσης αρνητική επιρροή (Yu, 1995).

Δ. ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ: ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (ROA):

Ο δείκτης της απόδοσης των στοιχείων του ενεργητικού (Return on Assets) παρουσιάζει τα κέρδη που αποφέρουν τα στοιχεία του ενεργητικού ενός τραπεζικού ιδρύματος.

$$\text{RETURN ON ASSETS (ROA)} = \frac{\text{NET INCOME}}{\text{TOTAL ASSETS}}$$

Οι περισσότερες από τις μελέτες στη βιβλιογραφία δείχνουν ότι η κερδοφορία έχει μια σημαντική επίδραση στο κεφάλαιο της τράπεζας. Οι Brown και οι άλλοι (2010) και οι Groppe και Heider (2009) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι πιο κερδοφόρες τράπεζες τείνουν να έχουν σχετικά χαμηλότερα επίπεδα ιδίων κεφαλαίων σε σύγκριση με τις λιγότερο κερδοφόρες.

Ε. Δείκτης Μόχλευσης:

Ο δείκτης μόχλευσης της τράπεζας υπολογίζεται με τον παρακάτω δείκτη. Αναμένεται ότι όταν αυξάνεται η μόχλευση, η κεφαλαιακή επάρκεια μειώνεται (Buyuksalvarci και Abdioglu (2011)).

$$\text{LEVERAGE (LEV)} = \frac{\text{TOTAL LIABILITIES}}{\text{TOTAL ASSETS}}$$

Δ. Δείκτης Ρευστότητας:

Η ρευστότητα για μία τράπεζα συνεπάγεται με την ικανότητα της για άμεση ανταπόκριση στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της και υπολογίζεται με τον παρακάτω δείκτη στον παρόν μοντέλο:

$$\text{LIQUIDITY (LQDT)} = \frac{\text{LIQUIDITY ASSETS}}{\text{DEPOSITS AND MONEY MARKET}}$$

Η ρευστότητα καθορίζει την οικονομική κατάσταση των τραπεζών αφού αποκαλύπτει την ικανότητα μιας τράπεζας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι των καταθετών (Rudolf, 2009). Οι Buyuksalvarci and Abdioglu (2011) κατέληξαν σε θετική αλλά μη

στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Βάσει και της θεωρίας της ιεραρχίας, η υψηλή ρευστότητα μειώνει τον δείκτη κεφαλαίου αφού οι τράπεζες δεν χρειάζεται να δανείζονται και να διακρατούν περισσότερο κεφάλαιο.

4.2 . ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ

Ο έλεγχος για την ύπαρξη πολυσυγγραμικότητας παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Οι Cooper και Schindler (2003) υποστήριξαν ότι υπάρχει πρόβλημα πολυσυγγραμικότητας (multicollinearity problem) όταν η τιμή της συσχέτισης (colleration) είναι 0,8 ή μεγαλύτερη.

Από τον παρακάτω πίνακα συμπεραίνεται ότι δεν έχει υπάρξει υψηλή συσχέτιση με βάση τον κανόνα του 80%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: CORRELATION ANALYSIS

	CAR	SIZE	PROV	NIM	ROA	LEV	LQDT	RISK
CAR	1.000							
SIZE	-0.265	1.00						
PROV	-0.289	-0.20	1.00					
NIM	-0.039	0.13	0.33	1.00				
ROA	-0.138	0.05	-0.36	-0.42	1.00			
LEV	0.326	-0.53	-0.15	-0.27	0.09	1.00		
LQDT	-0.329	0.21	0.52	0.33	-0.57	-0.24	1.00	
RISK	-0.432	0.09	0.55	0.66	-0.10	-0.14	0.36	1.00

4.3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Τα περιγραφικά στατιστικά των δεδομένων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

	CAR	SIZE	PROV	NIM	ROA	LEV	LQDT	RISK
Mean	0.17	7460553	0.11	0.46	0.00	0.89	0.14	0.57
Standard Error	0.01	1916659	0.02	0.02	0.00	0.03	0.02	0.04
Median	0.14	678325	0.10	0.51	0.01	0.92	0.13	0.65
Standard Deviation	0.08	11499955	0.10	0.15	0.02	0.16	0.12	0.23
Kurtosis	4.24	2	4.85	-0.51	2.85	30.55	1.41	-0.43
Skewness	1.99	2	1.65	-0.35	-1.34	-5.32	1.09	-0.83
Minimum	0.09	3327	0.00	0.14	-0.07	0.02	0.01	0.10
Maximum	0.45	42636568	0.47	0.72	0.04	0.99	0.52	0.93

Όλες οι ερμηνευτικές μεταβλητές διανέμονται κατάλληλα. Το επίπεδο κεφάλαιο ανέρχεται πάνω από το ελάχιστο εποπτικό όριο για τις τράπεζες της Κύπρου (8%) για την περίοδο 2009 έως 2014. Ο χαμηλότερος δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ήταν 9% και ο υψηλότερος 45%, με μέσο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας το 14%, το οποίο αποδεικνύει ότι οι διατηρούν υψηλότερο επίπεδο κεφαλαίων από εκείνο που ορίζεται από τις ρυθμιστικές αρχές.

4.4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

Για να εξεταστεί η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη μεταβλητή (CAR), τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Model Summary

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics			Durbin-Watson
				R Square Change	F Change	Sig. F Change	
0.891	0.794	0.613	0.02619	0.794	4.395	0.027	1.810

Το R μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μέτρο της ποιότητας της πρόβλεψης της εξαρτημένης μεταβλητής. Η τιμή του 0.891 δείχνει ένα καλό επίπεδο πρόβλεψης. Η στήλη "R Square" αντιπροσωπεύει την τιμή R^2 , η οποία είναι η αναλογία της διακύμανσης στην εξαρτημένη μεταβλητή η οποία μπορεί να εξηγηθεί από τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Οι εξαρτημένες μεταβλητές μας εξηγούν σε ποσοστό 79,4% την μεταβλητότητα των εξαρτημένων μεταβλητών. Ενώ, το Adjusted R Square χρησιμοποιείται για να ελέγξει την υπερεκτίμηση του R^2 λόγω του μικρού δείγματος. Οι εκτιμήσεις μας παρουσιάζουν σφάλμα 0.026 το οποίο δεν θεωρείται πολύ μεγάλο.

Η Durbin - Watson $d = 1.810$ βρίσκεται μεταξύ των δύο κρίσιμων τιμών του $1.5 < d < 2,5$ και ως εκ τούτου, μπορούμε να υποθέσουμε ότι δεν υπάρχει πρώτης τάξης γραμμική αυτοσυσχέτιση στα δεδομένα της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ANOVA

Model	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Regression	0.107	7	0.015	3.690	0.006
Residual	0.120	29	0.004		
Total	0.228	36			

Το F στον πίνακα ANOVA ελέγχει εάν το μοντέλο παλινδρόμησης είναι κατάλληλο για τα δεδομένα. Αφού το $F = 3.690$ και $\text{sig.} = 0,006$, $p < 0,05$ θεωρούμε η εξαρτημένη μεταβλητή προβλέπεται σημαντικά από τις ανεξάρτητες μεταβλητές και η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται (H_0 : Δεν υπάρχει καμία επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στις εξαρτημένες μεταβλητές).

ΠΙΝΑΚΑΣ 8:

Model	Unstandardized Coefficients		Standard ized Coefficients	T	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.293	0.120		2.439	0.021		
SIZE	-2.801	0.000	-0.045	-0.244	0.007	0.530	1.886
PROV	0.011	0.077	0.014	0.064	0.049	0.412	2.426
NIM	0.245	0.021	0.453	2.025	0.052	0.364	2.747
LEV	-0.102	0.005	-0.196	-0.967	0.342	0.443	2.259
ROA	1.067	0.044	0.287	1.655	0.109	0.605	1.652
LQDT	-0.199	0.034	-0.299	-1.486	0.148	0.450	2.221
RISK	-0.215	0.086	-0.605	-2.507	0.018	0.313	3.193

1. Το tolerance πρέπει να είναι > 0.1 (ή $VIF < 10$), το οποίο ισχύει για όλες τις πιο πάνω μεταβλητές.
2. Οι Unstandardized coefficients δείχνουν πόσο η εξαρτημένη μεταβλητή μεταβάλλεται με την ανεξάρτητη μεταβλητή, όταν όλες οι άλλες ανεξάρτητες μεταβλητές παρέμεναν σταθερές.
3. Εφαρμογή του ελέγχου $\text{sig.} = 0,000 < 0,05$ συνεπώς απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση για κάθε μία από τις μεταβλητές. Δηλαδή, ο συντελεστής ρ θεωρείται ότι είναι στατιστικά σημαντικά διάφορος του μηδέν, και συνεπώς υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ανεξάρτητης και εξαρτημένης μεταβλητής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 9:

CAR	ΠΡΟΣΗΜΟ	
SIZE	—	Στατιστικά Σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%
PROV	+	Στατιστικά Σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5
NIM	+	Στατιστικά Σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%
LEV	—	Μη στατιστικά σημαντική σχέση
ROA	+	Μη στατιστικά σημαντική σχέση
LQDT	—	Μη στατιστικά σημαντική σχέση
RISK	—	Στατιστικά Σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά στοιχεία του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10:

	CAR	SIZE	NPL/LOANS	NIM	ROA	LEV	LQDT	RISK
2010	0.13	154105188	0.08	2941800	0.01	0.93	0.15	0.15
2011	0.09	135803715	0.09	3307791	-0.04	0.95	0.09	0.09
2012	0.08	122925342	0.21	2819711	-0.04	0.96	0.12	0.12
2013	0.14	77603543	0.44	2204380	-0.03	0.94	0.12	0.12
2014	0.15	75610737	0.48	2125980	0.00	0.90	0.13	0.13

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σύγχρονη χρηματοπιστωτική κρίση οδήγησε σε αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις τράπεζες της Κύπρου με στόχο την χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Η κεφαλαιακή επάρκεια θεωρείται ως ένα από τους σημαντικότερες δείκτες της οικονομικής ευρωστίας των τραπεζών για την προστασία της τράπεζας από την πτώχευση και την προστασία της εμπιστοσύνης των μετόχων. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας καθορίζεται εν μέρει από τους ρυθμιστικούς κανονισμούς αλλά επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες.

Με στόχο τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την κεφαλαιακή επάρκεια των Τραπεζών στην Κύπρο, η πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση εφαρμόστηκε με διάφορα δεδομένα και βρέθηκε εμπειρική υποστήριξη σε ορισμένες υποθέσεις βάσει και της σχετικής βιβλιογραφίας. Συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε σε ορισμένα χαρακτηριστικά των τραπεζών όπως ο κίνδυνος, η ρευστότητα, η απόδοση κ.λ.π. για να εκτιμηθεί αν οι αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν την μεταβλητότητα της κεφαλαιακής επάρκειας. Η μελέτη έδειξε ότι υπάρχει μία αρνητική στατιστικά σημαντική σχέση με το μέγεθος και τον κίνδυνο και θετική στατιστικά σημαντική σχέση με το επίπεδο των προβλέψεων και το ποσοστό του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου, όπως αναμενόταν.

Συνοψίζοντας, οι παράγοντες που επηρέασαν τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στην Κύπρο είναι: η *αύξηση του πιστωτικού κινδύνου και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η υπερβολική μόχλευση, οι αυξημένες απαιτήσεις από τις ρυθμιστικές αρχές για την εφαρμογή και εκπλήρωση των διατάξεων της Βασιλείας III μέχρι το 2019, το αρνητικό περιβάλλον και η έλλειψη εμπιστοσύνης, ο υψηλός ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών, το μικρό μέγεθος των τραπεζών σε σύγκριση με το μέγεθος της διατραπεζικής αγοράς, η χαμηλή τρέχουσα απόδοση και ο στόχος για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, η ελλιπής εταιρικής διακυβέρνησης και το πρόβλημα της ασυμμετρίας της πληροφόρησης. Επιπλέον, για την Κύπρο το επιπρόσθετο κεφάλαιο αποτελεί στρατηγικό εργαλείο αντιστάθμισης για την εξασφάλιση πρόσβασης σε καταθέσεις και στις αγορές χρήματος και «απόθεμα ασφαλείας» ως ασφάλιση σε περίπτωση απρόβλεπτων γεγονότων στο μέλλον λόγω και της προηγούμενης αρνητικής εμπειρίας.*

Η αυστηρή όμως εποπτεία μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη ανάληψη κινδύνου προκειμένου να επιτευχθούν οι κεφαλαιακές απαιτήσεις και σε μειωμένη ανάπτυξη. Οι προκλήσεις των διοικήσεων των τραπεζών είναι πολλές για το μέλλον αφού θα πρέπει να εξετάσουν εναλλακτικές λύσεις σε σχέση με τη διαχείριση των κινδύνων και των ευκαιριών προκειμένου να επιτύχουν την ισορροπία, δηλαδή η διακράτηση επαρκών ιδίων κεφαλαίων να μην αποτελέσει τροχοπέδη για την υγιή μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη των κυπριακών τραπεζικών ιδρυμάτων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ashcraft, A. (2008). Does the market discipline bank? New evidence from regulatory capital mix, *Journal of Financial Intermediation* 17, 543-561.
2. Ayuso, J., Perez, D. and Saurina, J. (2004). Are capital buffers pro-cyclical? Evidence from Spanish panel data, *Journal of Financial Intermediation* 13, 249-264.
3. Berger, A., Herring, R. and Szegö, G. (1995) The role of capital in financial institutions, *Journal of Banking and Finance* 19, 393-430.
4. Berger, A., DeYoung, R., Flannery, M., Lee, D. and Öztekin, Ö. (2008) How do large banking organizations manage their capital ratios? *Journal of Financial Services Research* 34, 123-149.
5. Borio, C., Furfine, C., Lowe, P., 2001. Procyclicality of the financial system and financial stability: Issues and policy options. BIS Papers (No. 1).
6. Calomiris, C. and Wilson, B. (2004) Bank capital and portfolio management: the 1930's "capital crunch" and the scramble to shed risk, *Journal of Business* 77, 421-455.
7. Diamond, D. and Rajan, R. (2000) A theory of bank capital, *Journal of Finance* 55, 2431- 2465.
8. Ediz, T., Michael, I., Perraudin, W., 1998. The impact of capital adequacy standard on UK bank behaviour. Federal Reserve Bank of New York Economic Policy Review 4, 15-22.
9. Flannery, M. and Rangan, K. (2008) What caused the bank capital build-up of the 1990s? *Review of Finance* 12, 391-429.
10. Frank, M. and Goyal, V. (2008) Trade-off and pecking order theories of debt, in: E. Eckbo
11. Harris, M. and Raviv, A. (1991) The theory of capital structure, *Journal of Finance* 46, 297-356.
12. Marcus, A. (1983) The bank capital decision: a time series-cross section analysis, *Journal of Finance* 38, 1217-1232.
13. Mishkin, F. (2000) *The economics of money, banking and financial markets*, Addison Wesley, New York, 6th edition.
14. Modigliani, F. and Miller, M. (1958) The cost of capital, corporation finance and the theory of investment, *American Economic Review* 48, 261-297.
15. Rajan, R. and Zingales, L. (1995) What do we know about capital structure? Some evidence
16. Rauh, J. and Sufi, A. (2008) Capital structure and debt structure, unpublished working paper, University of Chicago.
17. Santos, J. (2001) Bank capital regulation in contemporary banking theory: A review of the literature, *Financial Markets, Institutions & Instruments* 10, 41-84.
18. Titman, S. and Wessels, (1988) The determinants of capital structure choice, *Journal of Finance* 43, 1-19.
19. http://www.cyprusdevelopmentbank.com/nqcontent.cfm?a_id=1
20. <http://www.rcbcy.com/>

21. <http://www.eurobank.gr/online/home/>
22. www.hellenicbank.com
23. www.bankofcyprus.com
24. <http://www.usbbank.com.cy/>